

Елизабет Костова
Крадци на лебеди
Роман
Превод от английски Йордан Костурков
ИК Сиела
София
2009

На моята майка
la bonne mère
Майка Богородица

Сигурно няма да повярвате колко трудно е да се постави една фигура самотна върху платното и не само да се привлече целия интерес върху тази самотна и всемирна фигура, но и тя да остане въпреки това жива и истинска.

Едуар Мане, 1880 г.

Извън селото има огнище върху земята, от което топящият се сняг е почернял. До огнището има една кошница, оставена там от месеци и започнала да променя цвета си в пепелявосиво. Наоколо има пейки, на които старите хора се сгушват един до друг, за да си топят ръцете – твърде студено беше сега дори за такова нещо, твърде близо бе полумракът, твърде нерадостно беше. Това не е Париж. Във въздуха има миризма на пушек и нощно небе, отчаян кехлибар се скрива зад гората, залезът почти е настъпил. Мракът се спуска така бързо, че някой вече е запалил фенер на прозореца на къщата, която е най-близо до изоставения огън. Може да е януари или февруари, а може би е един мрачен март, 1895 година – годината ще бъде отбелязана с неравни черни цифри на фона на сенките в единия тъгъл. Покривите в селото са от каменни плочи, нашарени от топящия се сняг, който се плъзга от тях на купове. Някои от уличките се оградени със зидове, други водят към нивите и разкаляните градини. Вратите на къщите са затворени, а миризмата на готвено се извисява нагоре над комините.

Сред цялата тази пустош само един човек е в движение – жена, облечена в тежки дрехи за път, която върви по тесния път към последната група скупчени къщи. Там някой пали фенер – наведена над пламъка неясна човешка фигура в далечния прозорец. Жената на уличката върви изправена, с достойнство, тя не е облечена в типичната за селото дрипава престилка и дървени обувки. Наметката ѝ и дългата пола се очертават ясно на фона на лилавия сняг. Качулката ѝ е обточена с кожа и скрива всичко с изключение бялата извивка на бузата ѝ. Подгъвът на дрехата ѝ представлява геометрична ивица в бледосиньо. Тя се отдалечава с някакво вързопче в ръце, нещо плътно увито, сякаш да го предпази от студа. Дърветата са протегнали клоните си сковано към небето, наредени от двете страни на пътя. Някой е оставил червено парче плат върху пейката пред къщата в края на уличката – шал, вероятно, или малка покривка за маса, едно-единствено ярко цветно петно. Жената е закрила вързопчето с ръце, на ръцете си има ръкавици, и е с гръб към центъра на селото, отдалечавайки се възможно най-бързо. Ботите ѝ потропват върху

заледения тук-там път. Дъхът ѝ се белее бледо в настъпващия мрак. Тя е изправена, затворена в себе си, нащрек, крачи бързо. Дали напуска селото или се е забързала към някоя от последния ред къщи?

Дори единственият човек, който я наблюдава, не знае отговора, а и това не го интересува. Той бе работил през по-голямата част от следобед, очертавайки щрихите на зидовете край уличките, нанасяйки вкочанените дървета, измервайки с поглед пътя и изчаквайки десетте минутки на зимния залез. Жената е неканена гостенка, но той я включва и нея, бързо, обръщайки внимание на подробностите от облеклото ѝ и използвайки гаснещата светлина на деня, за да очертае с четката силуета на качулката ѝ, начинът, по който тя се е привела напред, за да се предпази от студа или да скрие вързопчето си. Прекрасна изненада, независимо от това коя бе тя. Тя е липсващият тон, движението, което му бе нужно, за да запълни тази отсечка от пътя в центъра, прошарена от мръсния сняг. Той отдавна се е прибрал и сега работи откъм вътрешната страна на прозореца си – стар е и крайниците му го болят, ако рисува на открито в студа повече от четвърт час, - така че може само да си представи учестеното ѝ дишане, вървежа ѝ по пътя, скриптенето на снега под острите токчета на ботите ѝ. Той застарява, болнав е, но в този миг му се ще тя да се обърне и да погледне право към него. Представя си косата ѝ тъмна и мека, очите ѝ алени, очите ѝ едри и бдителни.

Тя, обаче, не се обръща и той установява, че това го радва. Нужна му е такава, каквато е, нужна му е да се отдалечава от него в снежния тунел на платното му, нужна му е правата линия на гърба ѝ и тежката ѝ пола с елегантната ивица, нужна му е ръката ѝ, прегърнала увития предмет. Тя е една истинска жена и е забързана, но сега вече е зафиксирана завинаги. Сега тя е замръзнала, забързана. Тя е една истинска жена, но сега тя е и една картина.

